

ISHLAB CHIQRISHNI BOSHQRISH TAMOYILLARI

Soliyev Islomiddin Otabek o'g'li

Andijon davlat Texnika Instuti K-79-21-guruh talabasi

+99891496.142

Islombekx@gmail.com

Adahamov Diyorbek To'liqinjon o'g'li

Andijon davlat Texnika Instuti K-79-21-guruh talabasi

+998990770160

Ishlab chiqarishni boshqarish – bu mahsulot ishlab chiqarish jarayonini samarali tashkil etish, rejalashtirish va nazorat qilish orqali resurslardan optimal foydalanishni ta'minlovchi tizimdir. Ushbu maqolada ishlab chiqarishni boshqarishning asosiy tamoyillari, jumladan, rejalashtirish, standartlashtirish, samaradorlik, sifat nazorati, inson resurslarini boshqarish va innovatsiyalarni qo'llash masalalari yoritilgan.

Zamonaviy ishlab chiqarishda Lean Manufacturing, Kanban va 6 Sigma kabi metodologiyalar muhim rol o'ynaydi. Bundan tashqari, raqamli texnologiyalar (Industry 4.0) va avtomatlashtirish tizimlari ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: ishlab chiqarishni boshqarish, rejalashtirish, standartlashtirish, sifat nazorati, samaradorlik, inson resurslari, innovatsiyalar, Lean Manufacturing, Kanban, 6 Sigma, Industry 4.0, avtomatlashtirish, xarajatlarni boshqarish, sifat menejmenti.

KIRISH

Ishlab chiqarishni boshqarish (production management) – bu mahsulot ishlab chiqarish jarayonini samarali tashkil etish, rejalashtirish va nazorat qilish orqali resurslardan optimal foydalanishni ta'minlovchi tizimdir. Ushbu maqolada ishlab chiqarishni boshqarishning asosiy tamoyillari, ularning ahamiyati va amaliy qo'llanilishi haqida to'xtalamiz.

1. Ishlab Chiqarishni Boshqarishning Asosiy Tamoyillari

1.1. Rejalashtirish (Planning)

Ishlab chiqarishni boshqarishning eng muhim tamoyillaridan biri - rejalashtirishdir. Har qanday ishlab chiqarish jarayoni aniq reja asosida amalga oshirilishi shart. Rejalashtirish bir necha muhim jihatlarni o'z ichiga oladi:

Birinchi navbatda, ishlab chiqarish hajmi aniq belgilanadi - qancha mahsulot ishlab chiqarish kerakligi, bozor talablari va buyurtmalar asosida hisoblanadi. Ikkinchidan, barcha resurslar - moddiy (xom ashyo, materiallar), mehnat (ishchi kuchi) va moliyaviy resurslar optimal taqsimlanadi. Uchinchidan, ish vaqti optimallashtiriladi - ishlab chiqarish jadvali tuzilib, barcha operatsiyalar vaqtida bajarilishi ta'minlanadi.

Rejalashtirish jarayoni ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va mahsulot sifatini ta'minlash uchun asosiy ahamiyatga egadir. Buni amalga oshirish uchun zamonaviy boshqaruv tizimlari va dasturiy ta'minotlardan foydalanish tavsiya etiladi.

1.2. Jarayonlarni Standartlashtirish (Standardization)

Ishlab chiqarish jarayonlarini standartlashtirish - bu korxonada faoliyatida sifat va samaradorlikni oshirishning asosiy omillaridan biridir. Ushbu jarayon quyidagi asosiy elementlarni o'z ichiga oladi:

Texnologik standartlar:

- Har bir ishlov berish operatsiyasi uchun aniq algoritmlar ishlab chiqiladi
- Har bir ish bosqichi uchun optimal vaqt normalari belgilanadi
- Barcha ishlab chiqarish parametrlari (harorat, bosim, vaqt) aniq ko'rsatiladi

Sifat nazorati standartlari:

- Mahsulotning barcha texnik xususiyatlari va talablari belgilanadi

- Har bir mahsulot turi uchun qabul qilinadigan sifat mezonlari tuziladi
- Nazorat-o'lchash usullari va ularning chastotalari aniqlanadi

Standartlashtirishning asosiy afzalliklari:

- Mahsulot sifatining barqarorligini ta'minlash
- Resurslardan samarali foydalanishni oshirish
- Xatoliklar va qayta ishlash xarajatlarini minimallashtirish
- Xodimlar o'rtasida aniq mehnat taqsimotini yaratish

Muhim jihat: Standartlar dinamik ravishda ishlab chiqilishi va ishlab chiqarishning zamonaviy talablariga mos ravishda yangilanib borilishi kerak. Bu innovatsion yondashuvlar va texnologik yangiliklarni o'z vaqtida joriy etish imkonini beradi.

Mahsulot sifatini oshirish va xarajatlarni kamaytirish uchun barcha ishlab chiqarish jarayonlari standartlarga moslashtirilishi kerak. Bunga quyidagilar kiradi:

- Texnologik standartlar (har bir operatsiya aniq tartibda bajarilishi)
- Sifat nazorati standartlari (mahsulot belgilangan talablarga mos kelishi)

Ishlab chiqarishni boshqarish ishlab chiqarish jarayonlarida samaradorlik va mahsuldorlikni oshirishda hal qiluvchi ro'l o'ynaydi. U resurslarni optimallashtirish, xarajatlarni minimallashtirish va yuqori sifatli mahsulotlarni o'z vaqtida yetkazib berishni ta'minlashga qaratilgan.

Ishlab chiqarishda sifat menejmenti.

Sifat menejmenti mijozlar talablarini qondirish va raqobatbardosh ustunlikni saqlab qolish uchun zarurdir. Bu sifat nazorati choralarini amalga oshirish, muntazam tekshiruvlar o'tkazish va mahsulot sifatini barqaror ta'minlash uchun jarayonlarni doimiy ravishda takomillashtirishni o'z ichiga oladi.

Ishlab chiqarishda xarajatlarni boshqarish.

Xarajatlarni samarali boshqarish rentabellik uchun juda muhimdir. Xarajatlarni baholash, xarajatlarni kuzatish kabi usullar resurslarni optimallashtirish, chiqindilarni kamaytirish va ishlab chiqarish jarayonida iqtisodiy samaradorlikni oshirishga yordam beradi. Shuni esda tutishimiz kerakki, xarajatlarni beg'araz qisqartirish sifat va mijozlar ehtiyojini qondirishga xavf solishi mumkin[2].

Xulosa

Ishlab chiqarishni boshqarish tamoyillari korxonalariga resurslardan samarali foydalanish, mahsulot sifatini oshirish va xarajatlarni kamaytirish imkonini beradi. Zamonaviy texnologiyalar va tizimli yondashuvlar orqali ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish kompaniyalarga raqobatbardoshlikni oshirishda yordam beradi.

Adabiyotlar

1. Zaynutdinov SH.N. va boshqalar. Menejment asoslari. –T: Moliya, 2001.
2. Sharifxo'jaev M., Abdullaev YO. Menejment. –T: O'qituvchi, 2002.
3. Казантсева А.К. Основы производственного менеджмента. –М: Серия —В, 2006.
4. Козловский В.А. Производственный менеджмент. Учебник: М, 2006.
5. Solijonov Mirfayozbek Shokirjon o'g'li, & Alijonova Kumushxon Erkinboy qizi. (2023). DIRECTIONS OF EMPLOYEE MANAGEMENT IN THE ENTERPRISE. Academia Science Repository, 4(5), 866–870. Retrieved from <https://academiascience.com/index.php/repo/article/view/595>
6. Dadajonova Martabakhan Mahmudovna, & Solijonov Mirfayoz Shokirjon ugli. (2023). TAX REGULATION OF INNOVATION ACTIVITIES AS A COMPONENT OF THE SYSTEM OF STATE SUPPORT FOR THE INDUSTRY OF UZBEKISTAN. Open Access Repository, 4(2), 810–816. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/4CWUA>